

Borownik Józef

Data urodzenia: 1891

ichtiolog, dyrektor Instytutu Bałtyckiego, urzędnik państwowy, działacz społeczny, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego w Toruniu od 1931 r.

Urodził się w Kownie. Syn maszynisty kolejowego Antoniego i Łucji z Freidenbergów. W 1909 r. ukończył II Gimnazjum Klasyczne w Wilnie, następnie rozpoczął studia na Wydziale Przyrodniczo-Matematycznym Uniwersytetu w Petersburgu. Relegowany z uczelni za popieranie ruchów wolnościowych i przymusowo przeniesiony do Kurska. W 1915 r. rozpoczął pracę jako inspektor rybacki w Uralsku, prowadząc jednocześnie badania ichtiologiczne wód śródlądowych. Podczas pierwszej wojny światowej zaangażował się w akcję samopomocową Polaków w Rosji. W obawie przed zawirowaniami rewolucyjnymi przez Syberię, Cejlon i Kanał Sueski przedostał się do Polski. Od 1920 r. pracował jako inspektor rybacki w Warszawskim Urzędzie Wojewódzkim, kolejno został pracownikiem Ministerstwa b. Dzielnicy Pruskiej (kierował Wydziałem Rybackim Departamentu Rolnictwa). W 1921 r. był inicjatorem utworzenia Morskiego Instytutu Rybackiego w Wejherowie. Rozwijał badania nad rybactwem i ichtologią w ramach Państwowego Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, którego był wicedyrektorem, oraz Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy (kierował tam Wydziałem Ekonomiki i Organizacji Rybactwa). W l. 1925–1950 był dyrektorem Instytutu Bałtyckiego w Toruniu (od 1937 r. główną siedzibą tej instytucji była Gdynia). W 1936 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim obronił doktorat w dziedzinie nauk przyrodniczych. Jako dyrektor Instytutu Bałtyckiego inicjował rozwój badań nad dziejami Pomorza, przyrodą Bałtyku oraz gospodarką morską. W czasie drugiej wojny światowej aresztowany przez Niemców, więziony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie. Był przymusowym robotnikiem na terenie Prus Wschodnich. Zwolniony w 1942 r. Zamieszkał w

Warszawie, gdzie konspiracyjnie kontynuował prace Instytutu Bałtyckiego z ramienia Delegatury Rządu na Kraj. W 1945 r. reaktywował działalność Instytutu znacząco rozszerzając jej zakres (m.in. przez rozbudowę placówek w Gdańsku i Szczecinie). Po zawieszeniu działalności Instytutu przez władze Polski Ludowej w 1950 r. pracował w Morskim Urzędzie Zdrowia, a następnie Państwowym Zakładzie Higieny. Po przełomie 1956 r. został wykładowcą Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie oraz Polskiego Instytutu Spaw Międzynarodowych w Warszawie. Był członkiem wielu organizacji naukowych, m.in. Rady Naukowej Instytutu Zachodniego w Poznaniu, Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich, Towarzystwa Morsko-Biologicznego w Plymouth w Wielkiej Brytanii. W l. 1931–1946 był członkiem zwyczajnym TNT. Zmarł w Gdyni. Pochowany na cmentarzu Witomińskim w Gdyni.

Literatura:

1. Boduszyńska-Borowikowa M., *Życie jak płomień. O życiu i pracach Józefa Borowika*, Gdańsk 1972.
2. Mroczko M., *Borowik Józef Antoni (1891–1968), Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego*, t. 1: A-F, red. S. Gierszewski, Gdańsk 1992, s. 147-149.
3. *Prof. dr Józef Borowik (1891–1968)*, „Przegląd Zachodni”, 1968, nr 5-6, s. 153.

Tomasz Krzemiński